

ACC. N:R M. 14822: 1-14.

Landskap: *Västergötland* Upptecknare: *Acel Johansson, Hvid*
Härad: *Kind* Berättare: *olika personer; se uppt. bladens
baksida!*
Socken: *Ö. Frölunda* Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: *1957* Född år _____ i _____

*Minnestavlov. s. 1-14.
(foto sid. 7a.)
nug saknas!*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lu F 90

Skriv endast på denna sida.

Brev!
lif. uppt.

ACC. N:R M. 14822,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

FOLKLIVSARKIVET FINNGATAN 8 LUND.

Sänder härmed mina uppteckningar till frågolist L. U. F. 90
Som framgår ~~är~~ av uppteckningarna är det endast minnestavlor över
döda, som jag har lyckats att spåra upp. Jag har sett ett par tavlor
till, men jag tror ej att de för folklivsarkivet har något värde.
Den ena kallades människans ålder, den andra från vaggan till gravan.
Jag har också gjort närmare undersökningar, angående de ~~de~~ tavlor över
döda, som enligt Per Johansson, har skullat funnits i kyrkan här. Jag
har fått upplysning om att de skulle finnas på kyrkans vind. Vid mina
undersökningar där har jag dock inte lyckas att finna några. Kyrkan
restauerades 1937, bland annat fylldes vinds taket med sågspån, det är
möjligt att de finnas därunder, i så fall är de inte lätta att finna.
Om jag finner dem och jag finner att de är av ett annat utseende och
utförande, än de jag nu har upptecknat skall jag uppteckna dem och
insända det till folklivsarkivet.

Högaktningsfult.

Per Johansson

M I N N E S T A V L O R. LUF 90.

De av folklivsarkivet i detta frågoformulär efterfrågade tavlorna har funnits och finns några ännu förvarade. Vad jag hittills har funnit har dock endast varit minnestavlor av döda personer. Eftersom så är fallet verkar det, som om dessa tavlor, skulle varit de mest gängsne här på orten, eller också är det så, att dessa tavlor blivit mest ~~KIXIXIX~~ tillvaratagna. Med denna ~~KIXIXIX~~ uppteckning frångår jag i vissa fall frågornas ordning i frågoformuläret. Jag har nämligen uppspårat en två tre ställen till, som sådana tavlor skall finnas. Men har inte kunnat träffa ägarna till dessa, men hoppas kunna göra detta, ej så långt till. Om uppteckningen av denna orsak ej kommer i samma ordning, som jag i regel brukar att göra, hoppas jag att folklivsarkivet här överseende med detta.

Som framgår av många av mina uppteckningar, brukar jag, som berättare ha skrivigt namnet Per Johansson. Så blir förhållandet också denna gång. Han är alltid den första som jag besöker, med frågolisterna. Orsaken till detta är att han är så väldigt intresserad av allt gammalt, han har ett nästan fenomenalt minne, han har också så mycket av olika gamla antikviteter. Om det är något, som han ej vet eller är säker på, hänvisar han mig till någon annan, som han vet eller tror

Luf 90
/.

kunna ha bättre reda på det än han. Han är med säkerhet, den, som vet mest ~~XX~~ här på orten, om en gångens tids, seder och bruk. Jag meddelar detta av den orsak att det kan väl ligga nära till hands, för folklivs-arkivet att tro, att jag ej söker så många berättare, detta har jag ~~XX~~ dock ofta gjort, men ej funnit någon, som är så bra, som Per Johansson. OLIKA MINNESTAVLOR.

Som jag i min inledning nämnde tycks det ha varit vid dödsfall, som det varit vanligast att förfärdiga minnestavlor. En farbror till berättaren, hade tillverkat sådana tavlor. Han var den ende, som berättaren viste om, som hade tillverkat sådana tavlor här i orten. När han började med detta tillverkade han tavlorna i sin helhet, alltså allt som var målat och skrivit. Senare när sådana tavlor kom i handeln brukade han att köpa dem och endast själv skriva dit namnen och vad skrift, som vederbörande för övrigt önskade. Berättaren hade sett sådana tavlor, som hans farbror hade gjort, av såväl helt egen tillverkning, som köpta sådana. Berättaren har dock ej själv någon sådan tavla. Han föräldrar dog vid 1920 talet och då var denna sed ej vanlig. Dessa tavlor, som denna tillverkare gjorde, var av papper, såväl de hemmamálade, som de tryckta och köpta. Blomgirlanger och andra befintliga monogram och text var målade i svart.

3.

Ramen till tavlorna var också målad svart och i regel var den ej skulpterad, utan slät. Denna tillverkare av sådana tavlor var född 1830 död 1890. Hans namn var August Johansson. Gården där han bodde heter Fjärhult och är belägen här i Frölunda. Taveiltillverkningen hade han, som en bisyssla, gården var liten och han behövde extraförtjänster. Den nu nämnda tillverkare, gjorde tavlorna för förtjänstens skull. Att han även kunnat ge dem, som presenter till släktingar och vänner är väl möjligt. Ofta var det så förr, att man också kunde byta med annat, som man själv ej hade eller hade ont om. Denne tillverkare hade inga gesäller och ägnade sig inte åt någon annan konstnärlig verksamhet, spela fiol kunde han dock.

Att minnestavlor över döda haft sin plats i kyrkan har förekommit här. Berättaren omtalar att han i sin ungdom, har sett sådana här i kyrkan. Han vill minnas att det var en 10 st, sådana. Dessa voro rätt stora, svarta till färgen, med palmblad vid sidorna. Den del av tavlan där namnen, eller initialerna var skrivna, var av en ljus metall. Namnen var skrivna i svart och med gammalsvensk stil. Om dessa tavlor tillhandahölls av kyrkorådet, eller om det var så, att kyrkorådet bestämt tavlornas utseende, har jag ej kunnat få bekräftat vilket. Berättaren vill minnas att alla tavlorna var lika, därför verkar det, som om det

4.

funnits några bestämmelser om dessa tavlors utseende. I början på 1890 talet kom dessa tavlor bort från kyrkan. Vad som var orsaken till att tavlorna kom bort från kyrkan viste inte berättaren med bestämdhet, men trodde att det var en präst, en kyrkoherde, som vid denna tid tillträtt sin befattning här, som inte tyckte att det var rätta platsen för dessa tavlor. Vart de sedan taget vägen, skulle vara intressant att veta. Jag har alldrig sett dem på någon undagömd plats i kyrkan. Ett av de ställen, som jag har fått anvisning på att en tavla över avlidna skall finnas, är ett ödetorp. Detta är uthyrt till en sommargäst. Det skall bli intressant att se om det möjligen kan vara en av dessa tavlor.

Genom Per Johanssons förmedling, har jag av Birger Lorentsson Hiå
Holtstunga, fått mig tillsänt, två st, minnestavlor av till Lorentsson
bortgångna anförvanter. Den ena av dessa tavlor är ej inramad, jag
har fått Lorentssons löfte att tillsända folklivsarkivet denna. Jag
har lovat honom att den kommer i oskadat skick tillbaka. ~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~. Johannes Kasperson (namnet som står
på den medsända tavlan) är Lorentssons morfar. Den andra tavlan är
av samma storlek, men ej alls lik till utförandet. Ramen till den är
svart och slät. Själva tavlan är omringad av en svart ram delad i tre
delar. Upptill och vid sidorna är en blomgirllang. Nedifrån och uppåt
ett ornament, vid varje sida om detta ett psalmvers. Namnet är skri-
vigt med en väldigt stor stil. Lorentsson trodde att denna tavla var
till minne av hans morfars mor, han var ej riktigt säker på det men
skulle vidare forska i detta. Han viste ingenting om tillverkaren av
dessa tavlor. Jag tycker att den tavla, som är inramad är mycke snyg-
gare än den, som medsändes. Den är ej alls så prålig, som denna, den har
enligt mitt omdöme en mycke renare stil.

Följande skrift finns å den inramade tavlan.

M I N N E A F.

M a r i a J o h a n s D o t t e r.

F ö d d D e m n 18 S e p t. 1790 D ö d d e n 4 J u n i 1863.
Herre Lär os Betänka Att vårt Liv Ett mått haver och att vi
hädan måste.

Lär då att nöttja tiden rätt
dät själens frälsning gäller
du vet ej stond ej rom ej sätt
Som döden för dig ställer
Beställ då tidig om ditt hus
vem vet med denna dagens ljus
Kanhända han dig fäller.

T.
N
M
A
R
N
O

Denna psalmvers är de samma
som n,548. v 4 i 1937 års ps,

O må vi härtill guds behag
Så rederligen vandra
att i vår faders hus en dag
vi åter se varandra
Den frommas prövning är ej lång
hans död är blott en övergång
till rätta livets njutning.

Svenska psalm NO 490
490 är det samma som 568 v. 5
i 1937 års psalmbok.

*Min ballens nr.
Kivde lhd.*

I Risagården Mårdaklev; fins två st, minnestavlor, "gravskrifter" eller "dödsrunor" vilket, som nu är dess rätta namn. Dessa tavlor, som var innefattade i svarta ramar, hade vitt papper till botten och ~~xx~~ själva dekorationerna, var gjorda av svart klipt papper och påklistrat. Dessa tavlor var tillverkade av en Fru Pettersson Klev Mårdaklev. Om hon tillverkat många sådana tavlor eller om hon gjorde det för betalning, för att tjäna pengar med det, viste inte ägarna till tavlorna någonting om. De var släkt med henne och trodde att hon ~~xx~~ kanske hade gjort det åt dem, för släktskapets skull. Fadern till barnen dog i höstare, om jag hade haft frågelistan innan dess, hade jag kunnat fått en bestämd reda på det, han var nära 90 år gammal. Själv fick jag den uppfattningen att hon gjort många sådana tavlor för det första var de skickligt gjorda och måste ha krävt ett fantastiskt intresse av tillverkaren att göra sådana och måste också ha varit överhört sent att klippa och klistra alla dessa pappersbitar. Å den ena tavlan var inskriptionerna nästan oläsbara, bläcket hade bleknat, så det var i det närmaste omöjligt att ens med förstörningsglas tyda detsamma. På den ena tavlan togs ett fotografi, jag hoppas att detsamma skall ha lyckas. Av den anledningen tecknar jag ej upp denna tavlas utseende, utan endast inskriptionerna. Den andra tavlan

M. 14822: 7a

Landskap: Västergötland.

Upptecknat av: Axel Johansson.

Härad: Kinds.

Adress: Åhaga, Hid.

Socken: Ö. Frölunda.

Berättat av: Upptecknaren.

Uppteckningsår: 1957.

Född år 1902. i Ö. Frölunda.

Begravningsstavla, finns i Risagården.

(neg. saknas)

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

hade tyverr, en del av pappersbitarna lossnat och fallit tillsammans så även av denna kan jag endast uppteckna och på grund av dess otydlighet blott en del av inskriptionerna. Förutom namnen, bestod inXXX skriptionerna mest av psalmvers, jag har sett efter vilka psalmvers det är och upptecknar dessa nummer,

Anders Arvidsson.

Född den 4 de December 1773. Död den 2 okktober 1854.

Tre av psalmversarna kunde vi tyda början av och de var desamma, som 560. 4 de 5 te och 6 te versarna i 1937 års psalmbok.

Den andra tavlan, som är taget fotografi av, har följande inskription

J.P.S.

Johannes Peters Son. Född den 2 febr. Död den 11 oktober 1856.

Det psalmvers, som var skrivigtXXXXt enXXXXXXXXXXXXår. När min sist klocka klämtar, har jag ej funnit i den nya psalmboken. Psalverset i detena korset börjar. Gud en bättre morgon, ej heller detta har jag funnit. Det andra korset är 364 v 5. I hjärtat. 569 v 3- 35 v 5.

Adolv Anfäst hade 6 st, minnestavlor (gravskrifter). Den första, som jag upptecknar, är, som framgår, över tre st, pojkar födda med en dags mellanrum och av samma moder. Anfäst berättade om detta att när fadern gick till prästen, för att begära nöddop till dessa, frågade han pastorn ville vara bra och komma hem och döpa några barn. Några svarade då pastorn undrande, ja det var tre när jag gick hemifrån. Gravskriften över dessa pojkar var enkel till sitt utförande, inga minnesord eller dyligt. Papperet till detsamma, var mycket dåligt det gick knappast att röra vid det.

Hans Anders: Son.

Född den 8 de Död den 19 de November 1827.

Johannes Anders: Son.

Född den 9 de Död den 11 te November 1827.

Anders Anders: Son.

Född den 10 de November 1827. Död den 28 de Februari 1828.

Anfast hade sig inte bekant, vem ~~XX~~ som tillverkat och textat dessa gravskrifter. Denna gravskrift ~~X~~, som upptecknas på detta papper är säkert hemma gjort. Det är en svart ram runt tavlans ytterkanter, inuti denna ram, en blomgirland i svart och gult. Inga särskilda minnesord är skrivna, ej heller namnet blott initialerna.

E. D. A.

Född 1800 den 29 Septem.

Död 1854 den 26 Septem.

Härunder är skrivigt två psalmvers. Det första är 344 v i 1819 års psalmbok. Det andra ~~XXXXXX~~ 471 v 9 och så 1819 års psalmbok.

Den tavla, som denna uppteckning gäller, är av stelt troligen linne-
papper, den är ganska stor 55X 54 c,m, Den har svart botten och skrif-
ten är utförd med vitt, ganska tjock färg. Den är enkel med en vit
girland runtom, inga minesord är skrivna, ej heller några psalmvers,
inget namn blott i ~~XXXXX~~ initialerna. De första bokstäverna skall nog
ej vara initialer för ett namn, troligen en använd symbol.

I. H. S.

K. N. S.

Född den 25. Mars.

I753.

Död den 27 Februari.

I802.

12.

Denna tavla är också av linneparper, men lite mindre än den föregående 52 x 47 c,m. Den har också svart botten och vita bokstäver, undantagandes psalmverset, platsen för detta har vit botten och svarta bokstäver. Detta har också en blomgirland runt om, det är betydligt mycket vackrare gjort, har klarare färger och en vacker monogramstil. Bokstäverna till initialerna är mycket stora 15 c,m, höga.

A. A. D.

Föd. 1762. den. 1 Juni.

Död. 1838. den. 3 Januari.

Skriften under är troligen en psalmvers, men jag kan inte finna den i 1819 års psalmbok, jag kan inte skriva av den, för skriften är delvis utplånad, den börjar så här.
Si min bår hon är framburen.

Denna tavlan är av ~~XXXX~~ vitt papper med svart textning, den är och-
så inramad med svart ram. Den gäller två personer. På tavlan fins
två gravvårdar, höga, som de gamla vårdarna i regel var. ~~XXXXXX~~
Den översta delen av vården är ett kors, därunder en rund kupol med
ett öga. Å mittdelen fins initialerna, samt födelse och dödsår. Å den
undre delen, själva sockeln ett psalmvers.

L H

S

Född 1781 d: 25 Apr:

Död 1865 D: 29 Juli.

Psalmvers.

Min sällhets dag,

H .L

D

Född 1804 d: 20 Mars.

Död 1881 d: 14 Janu.

Psalmvers.

Sälle äro de, som lofva,

Jag kan inte finna dessa psalmvers, varken i 1819 eller i 1937 års
psalmbok. I 1937 års fins de med säkerhet ej, 1819 kan vara möjligt
min psalmbok anger ej mer än första verset i registret, det kan vara
någon av de följande versarna. Den ena av versarna är delvis utplånad
varför jag ej kan skriva av den.

ACC. N:R M. 14822:14.
17,

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

14.

Denna tavla är också inramad med svart ram, har vitt papper och svart text. Den är ganska stor ramen är 50 x 43. Den är ganska enkel, inga blomgirlander, en ram kring tavlans ytterkant. Initialerna omslutes av ett emblem, som precis liknar en husgavel, med röstning. Längst upp alltså i själva röstningen är ett öga tecknat, initialerna mitt på gaveln.

E. H. I. S.

Född d:3 Maius 1810. Död d.II Maius 1882.

Psalm. No. 477 v I. 1819 års psalmbok.